

ч 58

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. Драгоманова

ЧЖАЙ ХУАНЬ

УДК 37.091.33-021.22:78.091

**Методика формування творчої інтерсуб'єктної
взаємодії вчителя музики з дитячим
вокально-хоровим колективом**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕТАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2011

8492

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, м.Київ.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Інститут мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор історичних наук, професор
КУЧМЕНКО Елеонора Миколаївна,
Інститут підготовки кадрів
Державної служби зайнятості України,
професор кафедри соціології та соціально-гуманітарних дисциплін;

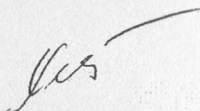
кандидат педагогічних наук, професор
заслужений діяч мистецтв України
ФЕДОРИШИН Василь Ілліч,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, професор кафедри інструментального та оркестрового виконавства.

Захист відбудеться 14 грудня 2011 року о 16 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 11 листопада 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.П. Хижна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Характерною ознакою сучасного культурно-освітнього процесу України є глобалізація, інтернаціоналізація та створення стратегії єдиного освітнього простору, спрямованого на обмін, трансформацію та інтеграцію національних освітніх доктрин, культурних надбань, науково-технічних досягнень, а також на запозичення досвіду викладання національних видів мистецтва притаманних певному етносу. Унікальність процесу обміну культурними надбаннями є закономірністю демократичних відносин міжнародного рівня, що дає можливість обмінюватись цінними знаннями в різних галузях, стає фактором нарощування духовного потенціалу суспільства та стратегічною основою його прогресу. Використання культурно-освітнього досвіду інших народів світу з метою їх адаптації та інтеграції в різні форми педагогічної практики, озброює майбутніх фахівців комплексом інтегрованих знань, навичок, умінь.

У цьому контексті актуалізується проблема вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики в умовах інститутів мистецтв педагогічних університетів, яка ґрунтується на унікальних українських, співацьких традиціях. Ключовою ланкою цього напрямку підготовки китайських студентів є адаптація кращих методик і методів української співацької школи та розвиток дитячих голосів до китайських традицій пісенного виконання, а також формування толерантних взаємовідносин у процесі навчального моніторингу, творчої взаємодії майбутнього керівника з дитячим вокально-хоровим колективом.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування творчої взаємодії майбутніх учителів з дитячими творчими колективами. Цій проблемі приділяли увагу багато науковців, а саме дослідження: Г.Ашина, В.Гончарова, І.Кона, Р.Кречковського, Т.Мальковської, Л.Уманського. Значний емпіричний матеріал накопичено у роботах зарубіжних дослідників: Дугласа Мак Грегора, Курта Левіна, Фреда Філера, Роберта Хауса та ін. Значну увагу проблемі виховання керівників творчих колективів, створення умов для формування активної особистості розглядали І.Бех, Л.Божович, Д.Ельконін, А.Лутошкін, А.Макаренко, Л.Новікова, І.Підласий, В.Сухомлинський.

Доцільно зазначити, що феномен «взаємодія» розкритий у філософській (М.Каган), психолого-педагогічній (О.Бодальов, Л.Виготський, А.Леонт'єв), педагогічній (К.Абульханова-Славська, В.Кан-Калік, О.Рудницька), музично-педагогічній (А.Козир, В.Ревенчук, В.Федоришин) літературі. Проблеми вокально-хорового мистецтва присвячені науково-методичні дослідження авторів, котрі працювали у різноманітних напрямках: в історичному (А.Лашенко, А.Мартинюк, В.Михайлець та ін.), науково-мистецькому (О.Бенч-Шокало, Л.Бутенко, Р.П.Гудяліс та ін.), з позиції організації вокально-хорового колективу (С.Мальков, Н.Нарожна, В.Чабанний та ін.), методики роботи керівника з виконавцями

(В.І.Закутський, С.Казачков, А.Мархлевський, Г.Сагайдак та ін.), стилю керівництва та творчої взаємодії у хоровому колективі (А.Козир, Т.Смірнова та ін.), специфіки підготовки майбутнього вчителя музики до керівництва вокально-хоровим колективом (В.Єлісєєва, П.Ніколаєнко, С.Смирнова та ін.). Особливої уваги заслуговують роботи присвячені вокально-хоровій творчості (А.Карпун, П.Левандо та ін.) та дослідження вокального мистецтва Китаю (Бай Юнь-шен, Бран Мен, Ван Юй Шен, Лю Лан, Лі Фан, Лю Лан, Фу Лей, Чень Лін-жуй, Чен Це Мін, Чжан Сяо Чжун та ін.), адже вокально-хорова діяльність виступає як важливий засіб самовираження й самоутвердження особистості, що є базою збагачення естетичного і життєвого досвіду кожного учасника колективу та сприяє „зануренню” особистості у процес художньої творчості на рівні сприйняття музичного вокально-хорового мистецтва, усвідомлення й укорінення його в індивідуальний простір творчості. Однак спеціального дослідження, спрямованого на розкриття проблеми організації творчої інтерсуб’єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом, на даний час не проводилось.

Специфіка процесу полягає в тому, що теоретична розробка цієї проблеми спричиняє недоліки практичного характеру, котрі пов’язані з недостатністю уваги до розкриття специфіки творчої взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом, слабкою орієнтацією навчального процесу на вироблення у студентів активної, самостійної позиції у реалізації розвиваючої й рекреаційно-діяльнісної функцій. Аналітичне вивчення досвіду роботи керівників вокально-хорових колективів свідчить, що проблема вдосконалення методики формування творчої інтерсуб’єктної взаємодії майбутніх учителів музики з дитячими вокально-хоровими колективами потребує більш глибокого наукового вивчення. Емпіричні підходи, що широко використовуються у процесі художньо-творчої діяльності цих колективів не в повній мірі задовольняють вимоги практики.

Актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична й методична розробленість, а також нагальні проблеми практики зумовили вибір теми дослідження: *«Методика формування творчої інтерсуб’єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом»*.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертації затверджена вченою радою НПУ імені М.Драгоманова (протокол № 14 від 24.06.2010 р.)

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування творчої взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

Об'єкт дослідження - процес вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження творча інтерсуб'єктна взаємодія майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукову літературу з проблеми творчої взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

2. Розкрити сутність, зміст, основні функції та специфіку творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

3. Розробити та теоретично обґрунтувати компонентну структуру організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

4. Визначити рівні, критерії та показники сформованості здатності майбутнього вчителя музики до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом.

5. Розробити поетапну методику формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом та експериментально їх перевірити.

Теоретико-методологічною основою дослідження є концептуальні ідеї філософії та методології освіти (В.Андрущенко, В.Лутай, Н.Кузьміна та ін.); психолого-педагогічні концепції організації навчальної взаємодії (К.Абульханова-Славська, О.Бодальов, Л.Виготський, В.Кан-Калик, О.Леонтьєв, О.Рудницька та ін.); наукові теорії щодо вокально-хорової творчості (А.Карпун, А.Лашенко, П.Левандо, А.Мартинюк, В.Михайлець Ю.Соколовський) та дослідження вокального мистецтва Китаю (Бай Юньшен, Ван Юй Шен, Лінь Хай, Чжан Сяо Чжун та ін.); наукові положення про організацію вокально-хорового колективу (С.Мальков, Н.Нарожна, В.Чабанний та ін.) наукові праці з фахової підготовки майбутніх учителів музики (Е.Абдуллін, А.Болгарський, А.Козир, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів: аналіз філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, досвід роботи вчителів музики, керівників дитячих вокально-хорових колективів; систематизація та узагальнення науково-теоретичних і дослідних даних; анкетування, бесіди, спостереження, обговорення, опитування; педагогічний експеримент; статистичні методи для вивчення динаміки творчої взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

вперше обґрунтовано методичні основи творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики зі школярами; розроблено та експериментально перевірено поетапну методику творчої інтерсуб'єктної

взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом;

уточнено змістову конкретику творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом;

розроблено компонентну структуру, критерії, показники, на основі яких визначено рівні творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом.

Практична цінність дисертаційного дослідження визначається можливістю використання його матеріалів та висновків у розробці навчальних програм, методичних розробок та рекомендацій з питань впливу творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутніх учителів музики з учнями на процес фахової підготовки студентів в інститутах мистецтв. На базі дисертації можна сформувати методологічний курс фахового навчання на основі творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя та учнів у середніх і вищих музичних навчальних закладах Китаю.

Апробація і впровадження результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на: Міжнародних науково-практичних конференціях «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2009), «Хорове мистецтво України та його подвижники» (Дрогобич, 2011); Всеукраїнській науково-практичній конференції «VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Національний мовно-культурний простір України» (Київ, 2010), Всеукраїнському науковому семінарі «VII Педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької» (Київ, 2010), «Четвертій науково-практичній конференції «Формула творчості: Теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2011); звітних наукових конференціях аспірантів та викладачів Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (2009-2011).

Впровадження результатів дослідження здійснено у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (довідка № 05-10/1053 від 21.06.2011 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка №17-39/2678 від 22.12.2010 р.) Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету (довідка № 900 від 04.10. 2011 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка №175, від 08.09. 2011 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 7 одноосібних публікаціях автора, з них 4 у наукових фахових виданнях.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (186 найменувань, з них 32 іноземними мовами, серед яких 26 - китайською). Основний текст дисертації складає 157 сторінок, загальний обсяг роботи – 212 сторінок. Робота містить 14 таблиць, 15 рисунків, що разом з додатками становить 36 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито методологічні та теоретичні основи творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом, охарактеризовано методи, показано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – *«Теоретико-методичне дослідження проблеми творчої взаємодії у навчальному процесі підготовки майбутнього вчителя музики»* – зроблено ретроспективний аналіз літератури з проблеми дослідження.

У наукових дослідженнях висвітлюються різноманітні питання теорії та методики організації взаємодії в творчих колективах, а саме, як: об'єкта і суб'єкта виховного процесу (Ю.Бохонкова, Л.Орбан-Лембрик, та ін.); важливого механізму формування особистості у сфері провідного виду діяльності (О.М.Леонтьєв, Г.Костюк та ін.); інтеграції знань про структурну організацію діяльності в колективі (Я.Коломинський, Л.Уманський та ін.); керованого процесу з певною динамікою, етапами, циклами (О.Глоточкін, Л.Новікова, В.Шпалінський та ін.), моделювання організації колективної пізнавальної діяльності з акцентуалізацією на групову інтеграцію (О.Киричук, І.Первіна та ін.), зорієнтованість уваги щодо вирішення питань спілкування, встановлення міжособистісних відносин у колективі на засадах духовності, гуманізму, толерантності (М.Боришевський, О.Киричук, Г.Грибенюк та ін.), а також розвитку творчої індивідуальності особистості у колективній діяльності (Г.Андреева, І.Волков, М.Савчина та ін.).

Сучасні вимоги до мистецької освіти у контексті світових стандартів передбачають досягнення студентами фахової компетентності за умов дотримання оптимального балансу між основними сферами навчальної діяльності студентів: мотиваційною, пізнавальною, оцінювальною, творчо-діяльнісною. У процесі вокально-хорового навчання майбутнього вчителя особливо важливою координатою постає звернення до внутрішнього світу студента, розвитку його духовного потенціалу, актуалізації особистісних смислів фахового зростання. Такий ракурс вокально-хорового навчання студентів, на нашу думку, забезпечує взаємозв'язок *гуманістичного, особистісно-орієнтаційного та аксіологічного підходів*.

Гуманістичний підхід у мистецькій освіті спрямовується на формування моральних якостей особистості, його здатності адекватно сприймати загальнолюдські цінності, толерантно підходити до вивчення культурних традицій інших народів. За своїм змістовим наповненням і масштабами гуманістичний підхід набуває парадигматичного значення, визначає орієнтири як світоглядних основ науково-педагогічної думки та гуманістичної філософії освіти, так і конкретних педагогічних технологій, у тому числі професійно-педагогічної освіти.

Особистісно-орієнтований підхід до вокально-хорового навчання студентів передбачає врахування нагальних завдань особистісного розвитку (самозростання, саморегуляції, самоактуалізації, самореалізації) і ствердження себе у мистецькому житті. На сучасному етапі особистісно-орієнтований підхід реалізується через мистецьку діяльність, яка передбачає саморозвиток суб'єктів навчального процесу.

Гуманістичний світогляд як узагальнена система поглядів та переконань центрується навколо особистості. З цієї позиції важливим є ціннісний *аксіологічний підхід* до навчальної діяльності, як перевага певних смислів і побудованих на цій основі способів поведінки. Аксіологія є теорією цінностей, що з'ясовує якості й властивості предметів, явищ, процесів, які здатні задовольнити потреби, інтереси і бажання людей. У центрі аксіологічного підходу знаходиться концепція взаємозалежного, взаємодіючого світу. Тому важливо навчитися бачити те спільне, що не тільки об'єднує людство, а й характеризує кожному окрему особистість.

Цілеспрямована творча інтерсуб'єктна взаємодія керівника і творчого колективу виконавців суттєво впливає на весь процес формування, виховання та розвитку учасників вокально-хорового колективу. Взаємодія, частіше за все у практичній діяльності, виражена у керівній позиції вчителя, яка регламентує активність учнів у межах імітації своїх дій. Таким чином, наслідування є необхідним моментом будь-якої навчальної взаємодії та при цьому воно не повинно стати єдиною формою організації цього процесу. Колектив виконавців доцільно спрямовувати на власну продуктивну діяльність для досягнення організації ефективної педагогічної взаємодії. У якості основних засобів взаємодії керівника з творчим колективом виступають: спосіб мовного спілкування (залежно від стилю: доброзичливий, байдужий, офіційний та ін.); форма спілкування (наказ, вимога, порада, прохання та ін.); прийоми заохочення та покарання, встановлення певної дистанції, тощо.

У процесі організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом здійснюється моделювання художньо-музичного образу вокально-хорового твору, котре утілюється шляхом поєднання музики, слова та ритмічних рухів. Для забезпечення ефективності цього процесу доцільно активізувати творче асоціативне мислення майбутніх учителів музики, формувати у них психологічні якості, необхідні для вокально-хорової роботи, засвоїти методику співацького навчання, а також активізувати підготовку студентів до співацької роботи з школярами.

Маючи складну структуру, діяльність вчителя музики доцільно розглядати як багаторівневу систему, з якої можливо виокремити цілий ряд відносно самостійних функцій. Зазначене вмотивовує виокремлення таких основних *функцій* мистецької освіти у процесі вокально-хорової підготовки студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів, а саме:

- *світоглядно-пізнавальної*, яка є стрижнем культури, що об'єднує у свідомості особистості знання про світ і саму себе, визначає пріоритет тих чи інших цінностей та котра забезпечує формування світоглядного та морально-етичного цілісного сприйняття світу, що стає предметним підґрунтям художньо-педагогічної діяльності вчителя музики;

- *діагностично-орієнтаційної*, котра пов'язана з розпізнаванням і вивченням істотних ознак мистецької освіченості, форм визначення як реалізованих цілей освіти та котра забезпечує власну орієнтувально-регулюючу основу мистецької освіти, а також визначає методологічну спрямованість професійної діяльності студентів;

- *оцінно-конструктивної*, яка сприяє виникненню особистісних критеріїв та норм професійної діяльності, як внутрішньої опори побудови освітньо-навчального процесу та полягає в найбільш повній реалізації змісту загальнопедагогічної та мистецької освіти;

- *організаційно-комунікативної*, яка потребує від педагога уміння залучити студентів до різноманітних видів мистецької діяльності й кваліфіковано організувати роботу творчих навчальних колективів. Ця функція проявляється в умінні педагога розвивати у студентів ініціативу планування спільної діяльності, вмінні розподіляти доручення, проводити інструктаж, координувати спільну діяльність, створювати спеціальні ситуації для здійснення виховного впливу.

- *діяльнісно-творчої функції*, яка проявляється в творчому застосуванні цінних педагогічних та методичних ідей у конкретних педагогічних умовах. Ця функція передбачає активізацію творчих підходів особистості до життєдіяльності (Г.Падалка). Сутність реалізації діяльнісно-творчої функції полягає в критичному осмисленні та творчому розвитку того нового, що виходить за межі відомих теорій, певною мірою збагачуючи їх.

Обґрунтування теоретико-методичних основ та провідних наукових підходів до оптимальної взаємодії вчителя та учнів дозволило запропонувати визначення *творчої інтерсуб'єктної взаємодії як ефективної організації їх спільної навчальної діяльності, у ході якої реалізуються музично-вокальні інтереси кожної особистості, що характеризується рівноправною позицією вчителя музики з вокально-хоровим колективом. Цей тип взаємодії припускає спланований, постійний, вербальний та невербальний контакт, у результаті якого проходять позитивні зрушення у поведінці учасників творчого колективу, в їх ставленні до вокально-хорової виконавської діяльності.*

У результаті проведеної аналітичної роботи було виокремлено особливості вокально-хорової підготовки китайських студентів, які навчаються в Україні. У процесі творчої взаємодії керівника з вокально-хоровим колективом були враховані провідні ознаки китайського вокально-хорового мистецтва, а саме: взаємозв'язок між національним мелосом і розмовною мовою, залежність від різноманітності інтонацій та мовних наспівів, органічний зв'язок музики зі словом та рухами, пластичне інтонуювання, тощо.

У другому розділі – «Організаційно-методичне забезпечення творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом» - визначено зміст і компонентну структуру означеного феномену, представлено розробку його критеріїв і показників, розроблено методичні засади організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом.

Трактуючи вокально-хорове навчання майбутніх учителів музики як оволодіння ними сукупністю методичних умінь, що забезпечують ефективність технології навчально-виховного процесу та вбирають у себе особистісні передумови, які забезпечують його вмотивованість, цілеспрямованість, осмисленість, цілісність, ефективність і результативність, та враховуючи специфіку творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього фахівця з дитячим вокально-хоровим колективом до складу компонентної структури досліджуваного феномену ми відносимо *орієнтаційно-мотиваційний, фахово-компетентнісний, комунікативно-оцінний та виконавсько-творчий*.

До першого – орієнтаційно-мотиваційного компоненту був розроблений критерій, що визначав міру мотиваційної спрямованості творчої навчальної взаємодії і такі показники її сформованості: а) прагнення студентів-музикантів до вивчення дитячого вокально-хорового мистецтва та до інтерсуб'єктної взаємодії в процесі творчості; б) інтерес майбутніх фахівців до керівництва спільною музично-педагогічною діяльністю; в) стремління майбутніх учителів музики до саморозвитку, фахового ствердження; до другого – фахово-компетентнісного компоненту був розроблений критерій, що визначав ступінь хорознавчої обізнаності та її реалізації в презентативних формах і такі показники її сформованості: а) володіння майбутніми керівниками дитячих творчих колективів інтегративними знаннями з дитячої вокально-хорознавчої теорії; б) здатність обирати педагогічно доцільний, високохудожній вокально-хоровий репертуар; в) наявність досвіду керівництва вокально-хоровим дитячим виконавством; до третього комунікативно-оцінного компоненту був розроблений критерій, що розкривав ступінь оволодіння засобами музично-педагогічної комунікації і такі показники її сформованості: а) наявність у студентів-музикантів комунікативного досвіду; б) рівень інтерсуб'єктного досвіду вокально-педагогічного спілкування з дитячим колективом; в) спроможність майбутніх фахівців до естетичного оцінювання вокально-хорових творів; до четвертого – виконавсько-творчого компоненту був розроблений критерій, що визначав міру творчого ставлення студентів до спільної музично-виконавської діяльності і такі показники сформованості виконавсько-творчого компоненту: а) володіння сугестивними засобами впливу на вокально-хоровий колектив; б) володіння музично-педагогічним артистизмом; в) прояв самостійності та здатності до мистецької рефлексії.

Результати проведених досліджень дозволили створити підґрунтя для визначення методичних основ вокально-хорового навчання майбутніх

учителів музики у процесі їх підготовки до практичної діяльності, а саме: створення позитивної емоційної атмосфери вокально-хорового навчання у контексті діалогу, що виступає специфічною формою творчої взаємодії викладача і студента; забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань; організація спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів, у ході якої виробляється оптимальний стиль творчої взаємодії майбутнього фахівця з дитячим вокально-хоровим колективом.

У третьому розділі "Експериментальне дослідження процесу формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом" – систематизовано та узагальнено результати педагогічних експериментів (констатувальний, формувальний, контрольний етапи), наведено результати перевірки ефективності методики формування здатності студентів до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом, розкрито сутність дитячого вокально-хорового мистецтва як невід'ємної складової в системі музичної культури України та провідного значення його опанування у фаховій підготовці майбутнього учителя музики.

У проведенні констатувального експерименту, що полягав у кількісному та якісному аналізі сформованості означеного феномену, була використана комплексна методика, що містила спостереження; анкетування; інтерв'ювання; усне та письмове опитування; аналіз практичної роботи студентів; тестування; метод експертних оцінок; метод самооцінки та рейтингу. Констатувальний експеримент дозволив засвідчити, що стан підготовки студентів до практичної роботи з хоровими колективами не відповідає вищезазначеним вимогам. Це потребує термінового реформування змісту загальної фахової підготовки майбутнього вчителя музики щодо практичної роботи в загальноосвітній школі у відповідності з сучасними кваліфікаційними вимогами вищої педагогічної освіти мистецького напрямку і приведення її до належної якості.

Узагальнення результатів, отриманих упродовж констатувального етапу експерименту, дало змогу виявити три рівні сформованості здатності майбутніх учителів музики до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом: низький, середній та високий.

І рівень – низький. Студенти цього рівня характеризувались заниженим інтересом до занять з дитячим вокально-хоровим колективом, оскільки вони не розуміли, що таке творча інтерсуб'єктна взаємодія вчителя музики з учнями. Їх ставлення до вокально-хорової та музично-педагогічної навчальної комунікації було недостатнім, воно вирізнялось фрагментарністю або відсутністю комунікативного досвіду. У цих студентів був зафіксований низький рівень фахових знань, навичок, умінь, а також обмеженість хороознавчої обізнаності та низька її реалізація у презентативних формах. У студентів, які належали до низького рівня здатності до творчої

інтерсуб'єктної взаємодії були недостатньо розвинені креативні здібності, натомість спостерігалась безпорадність і потреба у постійних консультаціях експериментатора.

II рівень – середній, представлений нестійким інтересом студентів до роботи з дитячими вокально-хоровими колективами (більше на теоретичному рівні). Зацікавленість студентів проявлялася лише тоді, коли були поставлені перед ними зрозумілі прості завдання, які вони могли легко виконати. Їх характеризував середній рівень знань, навичок, умінь, посередня хороознавча обізнаність та її реалізація в презентативних формах. Студентів цього рівня вирізняв незначний досвід музично-педагогічної комунікації, що потребувала постійної практичної діяльності цього напрямку. Їм притаманний середній рівень розвитку креативних здібностей, творчої уяви і фантазії, а також сугестивних засобів впливу на вокально-хоровий колектив, що проявлялася лише у дієвих формах.

III рівень – високий (активно-творчий) виражається у стійкому інтересі студентів до вивчення вокально-хорового мистецтва (що проявляється в систематичному бажанні підвищувати свій фаховий потенціал, прагненні саморозвитку і самовдосконалення). Їм притаманний високий рівень знань, навичок, умінь, хороознавча обізнаність та її реалізація у презентативних формах. Студенти цього рівня володіють достатньо розвинутою здатністю до різноманітних форм музично-педагогічної комунікації (від навчально-розвиткових до концертно-презентативних). У студентів, які належали до високого рівня здатності до творчої інтерсуб'єктної взаємодії були добре розвинені креативні здібності, уява та фантазія, що забезпечували високий рівень художньої інтерпретації вокально-хорових творів. Студенти цього рівня здатні здійснювати постійний емоційно-художній вплив на вокально-хоровий колектив, що допомагає розумінню навчальної інформації й цілісному сприйманню школярами вокально-хорових творів.

У процесі проведення констатувальних діагностик були виявлені наявні рівні сформованості здатності до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом: високий рівень було виявлено у 23% опитуваних студентів, середній у 28%, низький у 49% студентів. Отримані результати засвідчують незадовільний стан сформованості означеного феномена відносно сучасних вимог музичної освіти і спричинили необхідність розробки поетапної методики її формування, що забезпечило ефективність динамічного зростання показників сформованості творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом.

Методика формувального експерименту даного дослідження здійснювалась у три етапи (*перший – організаційно-адаптаційний; другий – усвідомлено-поглиблений; третій – аналітико-рефлексивний*), які забезпечували реалізацію мети та експериментальних завдань відповідно до логіки формування у студентів здатності до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячими вокально-хоровими колективами.

На *першому етапі* – **організаційно-адаптаційному** проводились вступні бесіди про значення занять у хоровому класі для розвитку рівня фахової підготовки майбутнього учителя музики і керівника дитячого вокально-хорового колективу; консультації організаційно-ознайомчого напрямку: висвітлювались і розбирались різні організаційні питання (організація репетицій, концертів, друкування хорової літератури, костюми тощо), з метою максимальної підтримки і педагогічного супроводу, особливо тих студентів, що до вступу в вищий музично-педагогічний заклад мали початкову музичну освіту і не мали досвіду диригентсько-хорового навчання. Найскладнішим, для цього контингенту студентів, виявився початковий період перебування у вищому музично-педагогічному закладі протягом всього першого семестру (студенти I курсу). Проводилось ознайомлення студентів з навчальним репертуаром та принципами його підбору (у відповідності з вокальними можливостями контингенту, рівнем професійної підготовки, згідно загальних сучасних фахових вимог вокально-хорової майстерності студентського хорового колективу). Особистісно-зоорієнтований підхід давав змогу з'ясувати характер труднощів, недоречностей, що виникали, корегувати їх і по можливості складати рекомендації організаційного і навчально-методичного характеру. Ці заходи сприяли формуванню орієнтаційно-мотиваційного компоненту. На цьому етапі експериментальної роботи використовувались наступні *методи*: стимуляції й мотивації навчання, бесіди, дискусії, інструктаж, пояснювально-ілюстративний, моделювання навчальної вокально-хорової комунікації.

На *другому* – **усвідомлено-поглибленому** етапі використовувались завдання, які впливали на формування показників фахово-компетентнісного та комунікативно-оцінного компонентів. На цьому етапі використовувались серії завдань такого типу як здатність до керівництва дитячим вокально-хоровим колективом, а також завдання, пов'язані з фаховим тезаурусом. Тому для полегшення засвоєння теоретичних знань даного напрямку вони були систематизовані та узагальнені в лексико-сміслові групи слів і оформлені у словник для керівників дитячих хорових колективів. Для підвищення фахової компетентності та зацікавленості дитячими вокально-хоровими колективами студенти відвідували XII Міжнародний фестиваль дитячої та юнацької хорової творчості “Співає Київ весняний” у Володимирському соборі, фестиваль хорового мистецтва “Золотий Орфей” та ін. у процесі цієї роботи у них накопичувався певний об'єм знань дитячого репертуару, здійснювалося ознайомлення з існуючими технологіями вокально-хорової роботи. Для опанування мультимедійних програм з музики та посібників “Мистецтво” (автор Л. Масол та ін.) використовувались їх фрагменти та мультимедійні ігри типу “Композитори” тощо. На цьому етапі використовувались наступні *методи*: когнітивні, аналітичні, порівняльні, емпіричні, інструктаж, пояснювально-ілюстративні, технічні, анкетування, тестування, інтерактивні методи, застосування музичного матеріалу, анімації, мультиплікації, репродуктивні, інтеграційні, тощо.

Для перевірки статистичної значущості суттєвих змін у рівнях сформованості творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом за компонентною структурою застосуємо кутовий критерій Фішера ϕ^* .

Для цього переведемо процентні співвідношення в долі одиниці, які, в свою чергу перетворимо в радіани за формулою кутового перетворення Фішера: $\phi_1 = 2 \arcsin \sqrt{P_1}$, $\phi_2 = 2 \arcsin \sqrt{P_2}$, де P_1 і P_2 — відповідні долі, що порівнюються.

Для обчислення спостережуваного значення критерію використовуємо формулу: $\phi_{\text{емп}}^* = (\phi_1 - \phi_2) \cdot \sqrt{\frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2}}$, де n_1 і n_2 — обсяги досліджуваних виборок.

Результати порівняльного аналізу середніх показників контрольної (КГ) і експериментальної (ЕГ) груп представили динаміку ефективності й мали таку різницю: І-й низький рівень у студентів КГ мали 49%, у ЕГ — 23%, різниця збільшилась на >26% студентів; II-й — середній рівень у студентів КГ мали 28%, у ЕГ — 40%, різниця <12%; III-й — високий рівень мали 23% студентів КГ і на 37% піднялись студенти ЕГ, з різницею <14%. Це відбулось за рахунок якісного переходу обстежуваних на більш високі рівні.

Отже, у результаті здійснення перевірки значущості отриманого критерію шляхом знаходження ймовірності отриманого емпіричного значення в t -розподілі Стюдента, можна зробити висновок, що показники контрольної та експериментальних груп зазнали суттєвих змін в прояві досліджуваних рівнів. Ймовірність з якою можна прийняти гіпотезу про наявність суттєвих змін в проявах рівнів сформованості творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом (за компонентною структурою) для низького рівня становить 0,9987 (99,87 %), для середнього — 0,8729 (87,29 %), для високого — 0,9388 (93,88 %). Тобто з ймовірністю близькою до 1 можна стверджувати, що доля студентів експериментальної групи, що мали низький рівень сформованості здатності до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом до експерименту, суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла.

Таким чином можна зробити висновок, що дане дослідження можна віднести до пріоритетних напрямків розгляду проблеми творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом в умовах вищої музично-педагогічної освіти. Результати формуального експериментального дослідження дали змогу визначити динаміку росту однієї з важливих граней музично-педагогічної підготовки майбутнього вчителя музики — процесу формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом в умовах вищих музично-педагогічних закладів і підтвердити ефективність, практичну доцільність і своєчасність запропонованої поетапної методики, а методичні інновації дають можливість запровадження її в загальноосвітніх закладах України і Китаю.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом, що знайшло відображення у теоретичному обґрунтуванні методичних засад означеного феномену, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. Аналіз означеної дефініції дозволив визначити, що взаємодія визначається рівністю сторін, які беруть у ньому участь, і спрямована на зближення та взаємозбагачення позицій обох сторін. У контексті вокально-хорового навчання майбутніх учителів музики взаємодія стає не лише способом залучення особистості до світу культурних цінностей, але й засобом формування суб'єкт-суб'єктної педагогічної позиції фахівця. Творчий характер взаємодії базується не на зовнішньому стимулюванні, а на внутрішніх творчих проявах як вчителя, так і учнів. Такий ракурс вокально-хорового навчання майбутніх учителів музики, на нашу думку, забезпечує взаємозв'язок гуманістичного, особистісно зорієнтованого та аксіологічного підходів.

2. Цілеспрямована творча взаємодія керівника і колективу виконавців суттєво впливає на весь процес формування, виховання та розвитку учасників вокально-хорового колективу. Організація спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів, у ході якої реалізуються музично-вокальні інтереси кожної особистості, тлумачиться як процес і продукт опосередкованої або безпосередньої діалогічної інтерперсональної взаємодії між різними ролями «Я», суб'єкта з іншими суб'єктами або квазісуб'єктами (конструктами та персоніфікованими фрагментами об'єктивного чи суб'єктивного світу). Творча інтерсуб'єктна взаємодія характеризується рівноправною позицією вчителя музики з вокально-хоровим колективом. Цей тип взаємодії припускає спланований, постійний, вербальний та невербальний контакт, у результаті якого проходять позитивні зрушення у поведінці учасників творчого колективу, в їх ставленні до вокально-хорової виконавської діяльності. Розглядаючи діяльність вчителя як багаторівневу складну систему, доцільно виокремити цілий ряд відносно самостійних *функцій* мистецької освіти у процесі вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики, а саме: *світоглядно-пізнавальної, діагностично-орієнтаційної, оцінно-конструктивної, організаційно-комунікативної, діяльнісно-творчої*.

3. Структурою досліджуваного феномену нами визначено взаємозв'язок орієнтаційно-мотиваційного, фахово-компетентнісного, комунікативно-оцінного та виконавсько-творчого компонентів. Орієнтаційно-мотиваційний компонент передбачає вироблення стійкого

емоційно-позитивного ставлення студентів до вокально-виконавської діяльності. Комунікативно-оцінний компонент забезпечує наявність необхідного комплексу впливу керівника на вокально-хоровий колектив, уміння адекватно оцінювати здобутий власний досвід. Виконавсько-творчий компонент виражає здатність майбутнього вчителя музики до яскравого художньо-образного виконання вокально-хорових творів, уміння донести створений образ до шкільної аудиторії.

4. Критеріями сформованості творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом нами визначено міру мотиваційної спрямованості творчої навчальної взаємодії; ступінь хорознавчої обізнаності та її реалізація в презентативних формах роботи; ступінь оволодіння засобами музично-педагогічної комунікації; міру творчого ставлення студентів до спільної музично-виконавської діяльності та їх показники. Проведений констатувальний експеримент дозволив виявити *рівні* організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом, а саме: високий, середній та низький. За зведеними результатами констатувального експерименту було виявлено серед досліджуваних 23 % високого рівня; 28% середнього рівня і 49 % низького рівня. Отримані результати дозволили засвідчити незадовільний стан сформованості означеного феномена відносно сучасних вимог музично-педагогічної освіти.

5. Методика організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом мала таку послідовність педагогічної роботи даного напрямку: перший етап – організаційно-адаптивний; другий етап – усвідомлено-поглиблений; третій етап – аналітико-рефлексивний. Кожний з етапів забезпечував формування певного структурного компоненту за допомогою спеціально розроблених методів, а саме: стимуляції й мотивації навчання, бесіди, дискусії, інструктаж, когнітивні, аналітичні, порівняльні, емпіричні, пояснювально-ілюстративні, технічні, анкетування, тестування, інтерактивні методи, застосування музичного матеріалу, анімації, мультиплікації, репродуктивні, інтеграційні, моделювання навчальної вокально-хорової комунікації, аудіювання, кіно- і відео фрагменти, аналітичні, творчі завдання, рефлексивні, частково-пошукові, евристичні, порівняльний аналіз експериментальних даних та їх екстраполяція.

6. Статистична обробка результатів та узагальнення отриманих даних експериментальної роботи дозволили розподілити студентів контрольної та експериментальної груп за визначеними критеріями творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом. З ймовірністю близькою до 1 можна стверджувати, що доля студентів експериментальної групи, що мали низький рівень сформованості здатності до творчої інтерсуб'єктної взаємодії з дитячим вокально-хоровим колективом до експерименту, суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла. Перевірку результативності проведеного формувального

експерименту зроблено на основі порівняння даних початкового і заключного діагностування. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи дали можливість зафіксувати позитивну динаміку організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом у системі музично-педагогічної освіти.

Проведене дослідження з проблеми організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом не вичерпує всіх її аспектів. До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести такі, як: дослідження новітніх технологій співацької діяльності, специфіка взаємозбагачення культурних зв'язків Китаю та України у сфері вокально-хорового мистецтва, дослідження стилів організації навчальної взаємодії у різних за профілем творчих колективах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Чжай Хуань. Музична освіта в Китаї: особливості еволюції /Чжай Хуань //Наукові записки: зб. наук. статей. – К.: Вид-во Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова, 2010. – Вип. LXXXIX (89). – С. 252-259.
2. Чжай Хуань. Особливості структурування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з учасниками вокально-хорового колективу /Чжай Хуань //Молодь і ринок: щоквартальний науково-педагогічний та економічний журнал Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: ДДПУ, 2011. №11 (82). – С. 176-181.
3. Чжай Хуань. Діагностика рівнів сформованості творчої інтерсуб'єктної взаємодії керівника з вокально-хоровим колективом /Чжай Хуань //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - № 7 (218). – Луганськ: ЛНУ, 2011. – Частина II. – С. 25-31.
4. Чжай Хуань. Етапи формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом /Чжай Хуань //Наукові записки: зб. наук. статей. – К.: Вид-во Нац. пед. університету імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. LXXXVI (96). – С. 233-239.
5. Чжай Хуань. Вокально-хорова підготовка студентів у Китаї /Чжай Хуань //Національно-культурний простір України ХХІ ст.: стан і перспективи» - К.: НАКККіМ, 2010. – 508 с. – С. 461-466.
6. Чжай Хуань. Методичні підвалини організації творчої взаємодії керівника з учасниками вокально-хорового колективу /Чжай Хуань //Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г.М.Падалки. Колективна монографія /під наук. ред. А.В.Козир. – друге вид., доп. - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – С. 294-301.
7. Чжай Хуань. Значення взаємодії фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх учителів музики до роботи зі школярами /Чжай Хуань //Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких

дисциплін: зб. матер. відкр. наук.-практ. конфер. – Суми: Вінніченко М.Д., 2011. – С. 223-224.

АНОТАЦІЇ

Чжай Хуань. Методика формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2011.

У дисертації досліджується актуальна проблема формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом. Навчальний діалог у дослідженні виступає специфічною формою *взаємодії*, яка визначається рівністю сторін, які беруть у ньому участь, і спрямована на зближення та взаємозбагачення позицій обох сторін. У контексті вокально-хорового навчання майбутніх учителів музики взаємодія стає не лише способом залучення особистості до світу культурних цінностей, але й засобом формування суб'єкт-суб'єктної педагогічної позиції фахівця. Творчий характер взаємодії базується не на зовнішньому стимулюванні, а на внутрішніх творчих проявах як учителя, так і учнів.

Структурою досліджуваного феномену нами визначено взаємозв'язок орієнтаційно-мотиваційного, фахово-компетентнісного, комунікативно-оцінного та виконавсько-творчого компонентів. Орієнтаційно-мотиваційний компонент передбачає вироблення стійкого емоційно-позитивного ставлення студентів до вокально-виконавської діяльності. Фахово-компетентнісний компонент включає наявність комплексу необхідних вокально-хорових знань, умінь та навичок. Комунікативно-оцінний компонент забезпечує наявність необхідного впливу керівника на вокально-хоровий колектив, уміння адекватно оцінювати здобутий власний досвід. Виконавсько-творчий компонент виражає здатність майбутнього вчителя музики до яскравого художньо-образного виконання вокально-хорових творів, уміння донести створений образ до шкільної аудиторії.

Методика організації творчої інтерсуб'єктної взаємодії майбутнього вчителя музики з вокально-хоровим колективом мала таку послідовність педагогічної роботи: перший етап – організаційно-адаптивний; другий етап – усвідомлено-поглиблений; третій етап – аналітико-рефлексивний. Доведено ефективність впровадження поетапної методики формування означеного феномена.

Ключові слова: майбутній вчитель музики, творча інтерсуб'єктна взаємодія, вокально-хоровий колектив, структура, поетапна методика.

Методическими условиями формирования творческого интерсубъектного взаимодействия будущего учителя музыки с вокально-хоровыми коллективами определено: создание позитивной эмоциональной атмосферы вокально-хорового диалогического обучения; обеспечения компетентности будущих учителей, которая выражена полнотой и

системностью становления индивидуального фонда педагогических и художественных знаний; организация совместной творческой учебной деятельности преподавателя и студентов, в процессе которой вырабатывается оптимальный стиль творческого взаимодействия будущего учителя с детским вокально-хоровым коллективом.

Методика формирования творческого интересубъектного взаимодействия будущего учителя музыки с вокально-хоровым коллективом имела такую последовательность педагогической работы данного направления: организационно-адаптационный, осознанно-углубленный и аналитико-рефлексивный этапы. Организационно-адаптационный этап заключался в предоставлении студентам психолого-педагогической помощи в организации учебного взаимодействия, адаптации в условиях педагогической практики со школьниками. Он был направлен на формирование ориентационно-мотивационного компонента творческого интересубъектного взаимодействия будущего учителя музыки и накопление теоретической базы знаний в отрасли вокально-хорового исполнительства. Осознанно-углубленный – был направлен на формирование профессионально-компетентностного и коммуникативно-оценочного компонента творческого интересубъектного взаимодействия будущего учителя музыки с вокально-хоровым коллективом предусматривал насыщенность учебного процесса практическими действиями вокально-хорового исполнительства. Аналитико-рефлексивный – обеспечивал развитие самостоятельного мышления студентов в изучении вокально-хоровых произведений, самостоятельного поиска и создания исполнительской интерпретации художественного образа, выразительного сценического исполнения, артистизма в процессе исполнения вокально-хоровых произведений перед ученической аудиторией, создания творческой исполнительской атмосферы. Сравнительная характеристика полученных экспериментальных данных на основе количественных и качественных показателей убедила в том, что внедренная нами поэтапная методика формирования творческого интересубъектного взаимодействия будущего учителя музыки с вокально-хоровым коллективом обеспечивает результативность этого процесса в условиях музыкально-педагогического образования.

Ключевые слова: будущий учитель музыки, творческое интересубъектное взаимодействие, вокально-хоровой коллектив, структура, поэтапная методика.

Zhai Huan. Method of forming creative interaction intersub'yektnoyi future music teacher with children's vocal and choral group. - Manuscript. Thesis for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 - Theory and Methods musical training. - National Pedagogical University named after N.P. Drahomanov. - Kyiv, 2011.

The thesis examines the actual problem of the creative interaction intersub'yektnoyi music teacher with children's vocal and choral group. Academic research supports dialogue in the specific form of interaction, which is determined by equality of the parties involved, and is aimed at rapprochement and mutual position of both parties. In the context of vocal and choral training future music teachers vzaemodiya becomes not only a way to attract individuals to the world of cultural values, but also a means of forming the subject-subjective educational specialist positions. The creative nature of the interaction is not based on external stimulation, and internal creative manifestations as a teacher and students. Structure of the studied phenomenon we determined the orientation relationship of the motivational, evaluative and communicative performing and creative components. Orientation-motivational component involves the development of sustainable emotional and positive attitude of students in vocal and performance activities. Communicative-evaluation component ensures availability of required complex effects on the head of vocal-choral group, the ability to adequately assess gained personal experience. Performing and creative component expresses the ability of future teachers of music to the brilliant artistic and imaginative performance of vocal and choral works, the ability to convey an image created by the school audience.

Methods of creative interaction intersub'yektnoyi future teacher of music with vocal chorus group had the following sequence of pedagogical work: the first stage - the organizational and adaptive, the second stage - consciously-depth, the third stage - an analytical and reflexive. The efficiency of the implementation of a phased method of forming definite phenomenon.

Keywords: future music teacher, creative intersub'yektna interaction, vocal and choral group, structure, phasing technique.

НБ НПУ

100153969

Підписано до друку 10.11.2011 р. Формат 60х84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Наклад 100 прим. Зам. № 679

Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9

Свідчення про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.

(044) 239-30-26